

EVROPSKO
RAČUNSKO
SODIŠČE

SL

Govor

26. oktober 2021

Govor Klause-Heinerja Lehneja, predsednika Evropskega računskega sodišča

Predstavitev letnega poročila Evropskega računskega sodišča za leto 2020

Odbor Evropskega parlamenta za proračunski nadzor

26. oktober 2021

Velja govorjena beseda.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Spoštovana gospa predsednica,

spoštovani poročevalci in poročevalci v senci za podelitev razrešnice,

spoštovane poslanke in poslanci,

predsedstvo Sveta,

spoštovani gospod komisar,

gospo in gospodje,

veseli me, da sem lahko po lanskoletni virtualni predstavitvi zdaj zares med vami v Odboru za proračunski nadzor. Z mano je moj sodelavec Tony Murphy, ki je, kot veste, član Sodišča, odgovoren za letno poročilo, in dekan našega senata V.

Sodišče na podlagi pooblastil iz Pogodb izvaja revizije zaključnih računov vseh prihodkov in odhodkov Unije ter pripravi izjavo o zanesljivosti zaključnega računa ter zakonitosti in pravilnosti z njim povezanih transakcij. Danes sem tukaj, da vam predstavim naše ugotovitve za proračunsko leto 2020.

Revizorji Sodišča običajno potujejo po vsej Uniji, da opravijo preglede na kraju samem, pri katerih pridobijo izvirne dokumente, osebno opravijo razgovore z revidiranci in preverijo, ali izločki, ki jih financira EU, za izbrane transakcije porabe (letos jih je Sodišče izbralo 728), dejansko obstajajo. Toda zaradi javnozdravstvenih razmer in večmesečnih omejitev potovanj so morali revizorji večino svojega dela opraviti s pregledi dokumentacije in razgovori z revidiranci na daljavo. Sodišče pri tem priznava, da bi to lahko povečalo t. i. tveganje pri odkrivanju¹. Kljub temu – in to je najpomembnejše – je lahko Sodišče na podlagi pridobljenih dokazov zaključilo svoje delo in sprejelo potrebne revizijske zaključke.

Kaj je Sodišče letos odkrilo?

Tako kot v preteklih letih je Sodišče o **zaključnem računu in prihodkih** dalo mnenje brez pridržka.

Pri **porabi** je tudi za leto 2020 ugotovilo, da vsebuje pomembne napake. Toda če se upoštevajo različne vrste odhodkov in razlikuje med z njimi povezanimi tveganji, Sodišče ugotavlja, da v odhodkih z **nizkim tveganjem** ni bilo pomembnih napak. Ta kategorija vključuje odhodke, pri katerih morajo upravičenci za upravičenost do financiranja EU izpolnjevati nekatere pogosto preproste pogoje. Sem spadajo neposredna pomoč kmetom, štipendije za študente in proračunska podpora tretjim državam.

---

¹ To je tveganje, da revizor ne bo odkril odstopanja, ki ni bilo odpravljeno z notranjimi kontrolami subjekta.

V odhodkih z **visokim tveganjem** (na primer pri odhodkih, pri katerih morajo upravičenci predložiti zahteve za povračilo upravičenih stroškov, ki so jim nastali, pri čemer morajo pogosto upoštevati kompleksna pravila) pa so bile tudi tokrat pomembne napake. Delež teh odhodkov z visokim tveganjem se je povečal na dobro polovico (59 %) revidirane populacije Sodišča za leto 2020, kar je predvsem posledica povečanja deleža porabe za Kohezijo. Sodišče je zato tako kot lani dalo **negativno mnenje o porabi EU kot celoti**.

Napake, ki so jih revizorji najpogosteje odkrili, so se nanašale na neupravičene zahteve za povračilo stroškov, neupravičene projekte, dejavnosti ali upravičence, napake pri javnem naročanju in državni pomoči ter pomanjkanje dokazil.

Za področje **Konkurenčnosti** je Sodišče ocenilo skupno stopnjo napake v višini 3,9 %. Napake je odkrilo predvsem pri porabi za raziskave in inovacije, zlasti pri stroških dela, ki so jih prijavila mala in srednja podjetja.

Za področje **Kohezije** je ocenilo skupno stopnjo napake v višini 3,5 % (ki je že zmanjšana zaradi upoštevanja popravkov, izvedenih pred začetkom revizije Sodišča). Pri tem je ugotovilo, da se večina napak nanaša na **neupravičene projekte in stroške**, pozorno pa je tudi preučilo, kaj so *nacionalni* revizijski organi odkrili pred njim, pri čemer so bile najbolj problematične napake pri **javnem naročanju**. Sodišče je odkrilo dodatne napake, ki jih nacionalni organi ali Komisija ni odkrila, zato je zaključilo, da stopnje preostale napake, sporočene na nacionalni ravni, niso vedno zanesljive. In to ni prva taka ugotovitev Sodišča, zato lahko zaključimo, da bi bilo stanje mogoče izboljšati: v štirih letih, odkar Sodišče preučuje odhodke za obdobje 2014–2020, je bila približno polovica preučenih odhodkov zajeta v svežnje, za katere so nacionalni revizijski organi poročali stopnjah preostale napake pod 2 %, ki niso bile zanesljive. To posredno vpliva na ocene, ki jih pripravi Komisija. Sodišče namreč meni, da je ocenjena stopnja napake, ki jo je izračunala Komisija, samo minimalna. Moj sodelavec Tony Murphy je to točko podrobno preučil, Sodišče pa bo svoje zaključke še letos objavilo v posebnem poročilu, namenjenem posebej tej temi.

Pri reviziji področja **Naravnih virov** je Sodišče izračunalo ocenjeno stopnjo napake v višini 2 % in meni, da je ta *blizu praga pomembnosti*. Pri tem opažamo dve skrajnosti: po eni strani pri neposrednih plačilih (69 % razdelka) ni pomembnih napak, po drugi strani pa je v preostalem delu razdelka (programi za razvoj podeželja, tržni ukrepi, ribištvo, okoljski in podnebni ukrepi) stopnja nepravilnosti velika.

Kar zadeva področje **Varnosti in državljanstva**, je tretjina vzorca 27 transakcij, ki jih je preučilo Sodišče, vsebovala napake, od katerih so štiri imele proračunske posledice. V letnem poročilu Sodišča je opisan primer take napake, ki se je nanašala na previsoko navedene zdravstvene stroške za prevoz zaščitne opreme v prvi fazi pandemije COVID-19 iz Azije v Združeno kraljestvo (to je lahko, kot veste, do konca leta 2020 še vedno prejemale finančna sredstva EU). Odsotnost javnih razpisov, previsoki menjalni tečajji, zahtevki za povračilo stroškov za lete, ki so bili na koncu odpovedani – vsega tega zasebni zunanji revizorji in GD ECHO z lastnimi pregledi niso odkrili. [Drug primer se je nanašal na financiranje nastanitve, hrane in svetovanja za mladoletnike brez spremstva v okviru projekta nevladne organizacije v Grčiji, pri katerem so bila sredstva izplačana na podlagi standardnih stroškov na enoto na mladoletnika. Vendar pa nevladna organizacija revizorjem Sodišča ni mogla dokazati, da so bile nekatere storitve

dejansko opravljene na ustrezni ravni. Poleg tega so nekateri mladostniki te nastanitve uporabljali še naprej, čeprav niso več izpolnjevali pogojev za mladoletnike.] Do podobnih ugotovitev je Sodišče prišlo tudi pri razdelku **Evropa v svetu**, pri katerem je bilo med 75 preučeniimi transakcijami odkritih 17 količinsko opredeljivih napak.

Na področju **Uprave** je bila stopnja napake kljub več napakam (sedem količinsko opredeljivih napak v 48 transakcijah) pod pragom pomembnosti. To je dobra novica in velja za celotni večletni finančni okvir za obdobje 2014–2020. Sodišče je poleg dela za pripravo izjave o zanesljivosti preučilo tudi 15 postopkov za oddajo javnih naročil za maske, rokavice, termometre in drugo osebno zaščitno opremo v prvem letu pandemije COVID-19 ter odkrilo nekaj težav. Jasno je, da so bila nujna javna naročila opreme v zgodnjih fazah pandemije velik izziv. Sodišče bo o odpornosti institucij EU med pandemijo poročalo v posebnem poročilu, za katero je odgovoren moj sodelavec Marek Opiola in ki bo objavljeno v tretjem četrtletju leta 2022.

Doslej sem vam predstavil različna področja porabe, zdaj pa bi rad poudaril še štiri zadeve horizontalne narave.

Prvič, **geografski vidik**. Pogosto nas prosite za natančnejšo razčlenitev rezultatov revizij po državah članicah. Pristop Sodišča sicer ni zasnovan tako, da bi zagotavljal pregled dosežkov za posamezne države članice, vendar je Sodišče v prilogah 5.2 oziroma 6.2 k letnemu poročilu podrobno navedlo količinsko opredeljene napake, ki jih je odkrilo na področjih Kohezije in Kmetijstva, in sicer *po državah članicah*. Poleg tega je pri vsaki navedbi konkretnega primera omenjena zadevna držav članica.

Drugič, **izterjave**. Če Sodišče ugotovi nepravilnost, ne more poskušati izterjati neupravičeno izplačanih sredstev – to je naloga Komisije in nacionalnih organov. Sodišče pri izračunu skupne stopnje napake upošteva popravke, če je to mogoče in ustrezno, vendar pa se velik del teh popravkov nanaša na prejšnja leta; včasih izvirajo celo iz leta 1994, ki je, mimogrede, leto, ko sem bil prvič izvoljen za poslanca Evropskega parlamenta. Letos je Sodišče natančneje pregledalo, kako je Komisija v letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU predstavila finančne popravke in izterjave, ter ugotovilo, da je ta zadeva zapletena in ni vedno jasna. [Sodišče je skušalo preučiti ozadje objavljenih zneskov, vendar se je izkazalo, da je zelo težko dobiti jasno sliko o znesku nepravilne porabe, ki je bil popravljen in nazadnje vrnjen v proračun EU. Kar je bilo predstavljeno kot izvedeni popravki in izterjave, je vključevalo znatne zneske, ki so bili odkriti pred izvršitvijo plačil ali so bili preprosto nadomeščeni z drugimi odhodki.] S to temo bi zdaj zaključil, vendar vas vabim k razmisleku o njej, Sodišče pa bo svoje nadaljnje delo v zvezi s tem predstavilo v posebnem poročilu, ki bo predvidoma objavljeno leta 2022.

Tretjič, **goljufije**. Sodišče je uradu OLAF posredovalo šest domnevnih primerov goljufije, odkritih v okviru revizij, in v vseh teh primerih je urad OLAF začel preiskavo. Sodišče je letos sklenilo tudi sporazum z Evropskim javnim tožilstvom, zato o primerih goljufije obvešča bodisi urad OLAF bodisi Evropsko javno tožilstvo, odvisno od njunih pristojnosti. Goljufije obravnava tudi v okviru ločenih tekočih revizij, na primer v zvezi z nasprotjem interesov pri deljenem upravljanju (SKP in kohezijska politika). Moj sodelavec Nikolaos Milionis pripravlja posebno poročilo o

ukrepah Komisije in držav članic za boj proti goljufijam v zvezi s skupno kmetijsko politiko, vključno z vprašanjem prilaščanja zemljišč, ki ga boste prejeli okoli marca naslednje leto².

Pri tem z zadovoljstvom dodajam, da se je pred dvema tednoma začela operacija s kodnim imenom **Sentinel**, ki poteka po vsej EU in poleg Europolu vključuje še vse zadevne službe in agencije EU ter številne države članice, njen cilj pa je ustaviti kazniva dejanja v okviru instrumenta *Next Generation EU*. Sodišče je pripravljeno po potrebi prispevati k tej pobudi.

Četrtrič, tako imenovani **račun za izstop Združenega kraljestva iz EU**. Ko veste, je Sodišče na podlagi Pogodb pristojno tudi za revizijo zaključnega računa EU. V tem kontekstu je leta 2020 preučilo zneske v zvezi z izstopom Združenega kraljestva iz EU – Komisija ocenjuje, da Združeno kraljestvo na datum bilance stanja Evropski uniji dolguje 49,6 milijarde EUR, Evropska unija pa Združenemu kraljestvu 2,1 milijarde EUR, kar pomeni, da znaša neto znesek, ki ga je treba v naslednjih letih plačati Evropski uniji, 47,5 milijarde EUR.

Spoštovane gospe in gospodje,

toliko o letu 2020. Dovolite mi, da se zdaj za trenutek ozrem v prihodnost.

Sodišče je na podlagi izkušenj pri večletnem finančnem okviru za obdobje 2014–2020 opredelilo številna **tveganja in izzive za naslednje obdobje načrtovanja**, ki, kot veste, vključuje večletni finančni okvir za obdobje 2021–2027 in tudi instrument *Next Generation EU*, ki skupaj zajemata skoraj dvakrat toliko sredstev, kot jih je bilo dodeljenih v prejšnjem večletnem finančnem okviru. Izziv pri tem ni le obseg financiranja, temveč tudi zasnova, ki je nekaj novega. Sodišče bo instrument **Next Generation EU** ter **mehanizem za okrevanje in odpornost** še podrobneje preučilo; najprej v okviru posebnega poročila, ki bo objavljeno v drugem četrletju naslednjega leta in ga pripravlja moja sodelavka Ivana Maletić, v njem pa bo ocenjen postopek Komisije za odobritev nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost. Veliko se že razmišlja tudi o tem, kako bi lahko Sodišče obravnavalo vidike skladnosti in smotrnosti poslovanja pri instrumentu *Next Generation EU*, kar pa je odvisno tudi od nekaterih odločitev Komisije in držav članic. Toda nekaj je jasno: trdno sem prepričan, da tako državljani EU kot tudi vi kot njihovi neposredni predstavniki pričakujete, da bo pregled tega instrumenta **prav tako strog** kot pregled tradicionalnih delov proračuna. Zato se Sodišče Parlamentu zahvaljuje za odločno podporo pri posebnem **povečanju števila revizijskih uslužbencev**, ki ga je Sodišče zaprosilo za proračun za leto 2022. Upamo, da bo Parlament v prihajajočem spravnem postopku to točko obravnaval kot eno od svojih prioritet. Pri tem pa ne gre za formalno izpolnitev zahtev. Na koncu

---

² V kontekstu EU je prilaščanje zemljišč povezano s koncentracijo kmetijskih zemljišč in z njimi povezanih subvencij v rokah velikih podjetij in vlagateljev, zlasti v vzhodnoevropskih državah članicah. Prilaščanje zemljišč je lahko povezano z goljufivimi praksami, kot so prisila, uporaba političnega vpliva ali notranjih informacij, manipulacija postopkov ali plačilo podkupnin, kar privede do koncentracije pomoči SKP, ki je lahko posebna oblika t.i. iskanja rent.

je namreč treba imeti dovolj ljudi, ki bodo *vam* ustrezno zagotovili vpogled v ta instrument in ugotovitve o njem, ki jih sicer ne bi dobili.

Na koncu bi želel nekaj besed nameniti še **smotrnosti poslovanja**, saj so me v zadnjih dneh mnogi izmed vas opozorili na to vprašanje. Zagotavljam vam, da je Sodišče v celoti zavezano revidiranju smotrnosti poslovanja pri porabi in politikah EU. To na več načinov že počne, med drugim v okviru številnih posebnih poročil in splošnega poročila o smotrnosti poslovanja. Z omejenimi viri, ki jih ima na voljo, vam želi zagotoviti širok razpon revizijskega dela, ki **ustreza potrebam** Parlamenta in Sveta. Zato sem tudi z veseljem sprejel odličen predlog Olivierja Chastela, da naj bi predstavniki Sodišča in Odbora za proračunski nadzor na neformalnih sestankih skupaj razmislili, kakšno naj bi tako splošno poročilo v praksi bilo, pri čemer bi se upoštevali tudi predlogi, ki ste jih že sporočili mojemu sodelavcu Francoisu-Rogerju Cazali, ki je za to odgovoren. Spoštovana gospa predsednica, menim, da bi bilo smiselno, da bi ta omejena skupina začela svoje delo čim prej in ga do konca leta končala, tako da bi lahko Sodišče, popolnoma neodvisno, upoštevalo njene ugotovitve, ko bo februarja naslednje leto dokončno oblikovalo svoje stališče.

Spoštovana gospa predsednica, spoštovane poslanke in poslanci,

za zaključek naj dodam, da vam ne morem očitati, če ste, ko sem vam tokrat predstavil rezultate naših letnih revizij, imeli občutek, da ste vse to že enkrat slišali in ob tem mislili na lansko leto – ali kot bi rekli v skeču Večerja za enega, ki ga Nemci radi gledamo za novo leto: „enak postopek kot vsako leto“. Različni rezultati so dejansko razmeroma stabilni, vprašanja, ki jih je treba rešiti, pa so prav tako razmeroma jasna. Pravila, tako na ravni EU kot na nacionalni ravni, so pogosto kompleksna in Sodišče še vedno ugotavlja, da številni naknadni pregledi niso vedno v celoti uspešni. V zvezi s tem opažamo spremembo modela zagotavljanja rezultatov. Plačila iz sklada za okrevanje bodo v primerjavi s sedanjim sistemom, ki zagotavlja povračilo stroškov, temeljila na izpolnjevanju **mejniov in ciljnih vrednosti**. Seveda bo to vplivalo na to, kaj je napaka, pomeni pa lahko tudi spremembo pri tem, kaj Sodišče odkrije in posledično o čem poroča. Toda to bomo še videli.

Vprašanje, ali lahko Unija s približno dvakrat tolikšnim proračunom kot prej uspešno in transparentno zagotovi rezultate, bo izziv za vse nas. Če vsi mi, v naših različnih vlogah, tega preizkusa ne bomo uspešno opravili, če temu ne bomo namenili zadostnih upravnih sredstev na nacionalni ravni in na ravni EU, če se bodo javna sredstva zapravila ali če bomo dopustili, da nepravilnosti ali goljufije ogrozijo obnovo naše celine, priložnosti, da bi to popravili, ne bo.

Veselim se naše današnje razprave, za bolj poglobljen vpogled v vse omenjene teme pa bi rad ponovno izrazil željo Sodišča, da nas poslanke in poslanci ter člani Odbora za proračunski nadzor naslednje leto čim prej obišejo v Luxembourg. Zato upam, da vas bom vse kmalu spet videl.

Zahvaljujem se vam za vašo pozornost.